

Az informális tanulás egyik lehetséges példája: az INVITE-projekt a Kiss Pál Múzeumban

Dr. Vadász István, múzeumigazgató,
Kiss Pál Múzeum, Tiszafüred

1. A projekt-ötlet születése

2007 márciusában egy csehországi felnőttképzési szervezet azzal a megkereséssel fordult a tiszafüredi Kiss Pál Múzeumhoz, hogy legyünk partnerek egy Grundtvig Learning Partnership felnőttképzési programban. A projekt-kezdemenyezés a „CYRIL: Culture in Your Region in Informal Learning” munkacímét kapta és arra irányult, hogy hogyan lehetne a különböző (múzeumok, könyvtárak, színházak, kézművesek, amatőr művészeti csoportok, stb.) intézmények, szolgáltatók kapacitásának mozgósításával hogyan lehetne olyan tevékenységeket elindítani, amelyek a kulturális sokszínűség felmutatása mellett az európai együvé tartozást is kifejezésre juttatnák.¹ Mi akkor időhiány és egyéb szervezési okok miatt nem tudtunk bekapcsolódni a projektbe, de a megkeresés döntő mértékben hozzájárult projektötletünk megfogalmazásához.

Néhány héten belül ki is dolgoztuk az INVITE elnevezésű felnőttképzési elgondolásunkat és hozzákezdünk a projekt előkészítéséhez.²

A project célja az lett, hogy teremtsünk lehetőséget arra, hogy a Tiszafüredre látogató vagy itt élő, Európa más régióból jövő vendégek mind többet ismerjenek meg a környék természeti és kulturális értékeiből úgy, hogy közben személyesen találkozhassanak a helybeliekkel. Mindez a postán vagy a boltban, bárhol megtörténhetne, de ezek a találkozások egy olyan intézményhez kötődjenek, amely a környék kulturális örökségének egyik letéteményese. Ez Tiszafüred esetében a Kiss Pál Múzeum, mely Tiszafürednek és környékének néprajzát és helytörténetét mutatja be, s így háttérül szolgálhat egy ilyen „kultúrák közötti találkozásnak”. Úgy gondoltuk, hogy ez a találkozás valamilyen személyes tevékenységhez, személyes érintettséghez is kell, hogy kötődjön. Ekkor valóban beigazolódhat, egy korábbi nemzetközi kezdeményezés, mely szerint „múzeum és oktatás: együtt több”.³

A projekt indításakor három célcsoportot határoztunk meg. Egyrészt a Tiszafüredre és a környékre látogató külföldi vendégek, turisták csoportját, mely potenciálisan – a Tisza-tó főszezonját alapul véve - kb. 5.000 főre tehető, de közülük minimum 100 fő/év tényleges múzeumlátogatóval számoltunk.

A második célcsoport a Tiszafüreden és a környéken élő, itt ingatlanal rendelkező külföldiek köre. Ez potenciálisan kb. 300-500 családot jelent és közülük minimum 5-10 fő/év vendéggel kalkuláltunk.

Harmadik célcsoportként az idegen nyelven beszélő, értő tiszafürediek (diákok, felnőttek) potenciálisan kb. 100 főnyi tábora számítottunk. Úgy gondoltuk, hogy közülük évente minimum 5-10 fő megnyerhető arra, hogy részt vegyen ebben a projektben.

Az előzetes tervek szerint a project 3 évre szól, első kísérleti megvalósítási éve, illetve az első szakasz időtartama 2007. május 15.- november 30. között valósul meg és mindhárom évben

¹ A nemzetközi projekt a cseh koordinátor kezdeményezése nyomán végül a megvalósulás stádiumába jutott izlandi, Wales-i, litván és román partnerek közreműködésével, lásd:

<http://www.deeside.ac.uk/employers/esf/cyril/> honlapon.

² INVITE alapvetően „meghívás” jelentéssel is használható, de a projekt címe itt valójában egy mozaikszó= „Interkulturális Vendégfogadás, Tanulás és Együttműködés” magyarul az angol „Intercultural Voluntary Training and Education” kifejezés tartalmi megfelelője.

³ „Museum and Adult Education are more: MUSAEAM” volt egy korábbi, 1999-ben indult, az Európai Unió Socrates programján belül támogatott projekt elnevezése, amely egy olyan úttörő jellegű, múzeumi közművelődésre alapozott program volt és a tárlatlátogató közönség mind erőteljesebb bevonására irányult.

ugyanerre az időszakra terjed ki. A projekt teljes ideje tehát 2007. május 15-től 2009. december 31-ig tart.

A projekt-tevékenységek lényege a múzeumlátogatásra épül. Úgy terveztük, hogy a Kiss Pál Múzeum állandó és időszaki kiállításainak, programjainak megismerése, látogatása és az azokon való részvétel révén a tiszafürediek és az itt élő külföldiek, idelátogató külföldi vendégek megismerkednek egymással, egymás kultúrájával. A tevékenység lényege, hogy idegen nyelvet tanító középiskolai tanárok és múzeumi szakemberek közreműködésével évente legalább 10 középiskolás diákot képeztünk ki arra, hogy a múzeumban angol és német nyelven tudják kalauzolni a betérő külföldieket. Így a nyár folyamán, júliusban és augusztusban minden pénteken és szombaton diákok várhatják a külföldi vendégeket és német vagy angol nyelven tarthatnak ismertetést, tárlatvezetést a látningalókról.

2. A projekt megszervezése és lebonyolítása

2. 1. Az előkészítés és a felkészülés tennivalói

Az előkészítés során nyilvánvalóvá vált, hogy a hagyományos, vidéki múzeumi munkaszervezet nem feltétlenül a legelőnyösebb forma az ehhez hasonló projektek lebonyolítására. Gyors döntések szükségesek, illetve pótlólagos források is nélkülözhetetlenek, továbbá különböző beszállítókkal, szolgáltatókkal kerülünk napi kapcsolatba és ez nagyfokú önállóságot, sőt gyakori operatív beavatkozást igényel és ezekhez nem mindig optimálisak egy tagmúzeum lehetőségei, döntéshozatali mechanizmusai. Meg kellett tervezni a projekt költségvetését is, elő kellett teremteni az anyagi forrásokat, külső vállalkozókkal kellett szerződést kötni, illetve a tárlatvezetésben közreműködők foglalkoztatását is meg kellett oldani és mindez költségvetési intézményként korántsem egyszerű feladat. Így sikerült megnyerni a projekt gazdájának a Tariczky Endre Helytörténeti-Helyismereti Alapítványt, amely egyik fő feladatának a tiszafüredi múzeum támogatását tekinti.

Első lépésként tehát a projekt-ötletet az alapítvány kuratóriumának el kellett fogadnia, majd meg kellett szerveznünk a projekt-team-et. Itt a kuratórium két, képviseleti joggal felruházott tagja – mint a munkáltatói jogok gyakorlója és a pénzügyi források felelőse - , a múzeumigazgató – mint projekt-felelős – és az alapítvány könyvelője kapott helyet. Az alapítvány azért is alkalmas volt ennek a feladatnak a lebonyolítására, mivel kiemelkedően közhasznú szervezet és ilyen minőségben a jelenleg érvényben lévő jogszabályok alapján alkalmi munkavállalókat foglalkoztathat. Ez a forma különösen előnyös a nyári, diákmunkára alapozott tevékenységek lebonyolítására, bár az egyszerűsített munkavállalási feltételek ellenére számos, precizitást igénylő kötelezettséggel jár (pl. a kiskönyv naprakész vezetése és könyvelése, az elektronikus ügyfélkapun történő bejelentés határidőre történő teljesítése, stb.). A költségvetés készítésénél nagyon szerény összegekkel kellett számolnunk. Az összesen 100.000 Ft-nyi teljes bekerülés során 50.000-60.000 Ft személyi kiadással (személyi kifizetés és közteherjegy), továbbá szerény, összesen 40.000 Ft vállalkozási kifizetéssel és egyéb dologi költségekkel (papír, nyomtatvány, stb.) számoltunk. Mindezt a tiszafüredi önkormányzathoz benyújtott és elnyert pályázatból (80.000 Ft) és az alapítvány önrészként juttatott támogatásából teremtettük elő.

Következett a közreműködő, német és angol nyelvet tanító középiskola tanárok felkérése. Ők nem pusztán a tárlatvezetés angol és német nyelvű szövegének ellenőrzésében, hanem a fordítások javításában és a diákok felkészítésében, sőt kiválasztásában is feladatot vállaltak, teljesen jellepes tiszteletdíjért.

A kolléganők segítségével végül sikerült 2007-ben 12, 2008-ban pedig 13 tanulót pályázat útján kiválasztani az adott évben, általában június elejére. A diákoknál alapkövetelmény volt hogy lehetőleg középfokú, de minimum alapfokú nyelvvizsgával rendelkezzenek az adott

nyelvből. Azt tapasztaltuk, hogy ez a nyelvtudási szint már jó alapot nyújt ahhoz, hogy ne kerüljön a diák megoldhatatlan kommunikációs helyzetbe egy olyan témában, amelyre jól felkészül.

Általában 5-6 angolos és 4-5 németes diák-kalauz került kiválasztásra, abban a reményben, hogy ezen két nyelv valamelyikén minden, a múzeumba látogató külföldi vendéggel szót tudunk érteni.

A tényleges felkészülés fontos része volt az előkészületeknek. Indulásként mind a diákokkal, mind pedig a felkészítésben közreműködő pedagógus kollégákkal át kellett beszélnünk a kezdeményezés célját, lényegét. Ennek keretében először végigjártuk a bemutatandó kiállításokat (egy állandó és egy időszaki kiállítás) és szinte tárgyról-tárgyra, vitrinről-vitrinre át kellett beszélni magyar nyelven a látóivalókat. Ez egy nagyon alapos háttér-felkészítés volt, hisz általános tapasztalat, hogy a tárlatvezetés során a vendégek a legapróbb részletekre is rákérdezhetnek.

Ezt követően újra átnéztük a tárlatokat, de immár csak olyan vázlatossággal és időkeretben, ahogyan a majdani tárlatvezetést célszerű tartani (ez ne legyen több 25-30 percnél). Ezután otthoni fordításra és felkészülésre minden diák kapott egy ennek megfelelő magyar nyelvű vázlatot, hozzá bővebb angol és német nyelvű háttéranyagot: a múzeum kiállításainak német és angol nyelvű összefoglalóját.⁴ Nagyon fontos, hogy vázlatos, pontokba szedett és áttekinthető legyen ez a fordítandó anyag. Egyrészt lélektani okokból, másrészt pedagógiai megfontolásból, hisz ebben az esetben a „kevesebb - több”. Tapasztalatunk szerint ugyanis egy vázlatos áttekintés egy olyan biztonságos keretet ad a későbbi tájékoztatáshoz, amely segít kiemelni a lényegét, ami roppant fontos azok számára is, aki először kerülnek kapcsolatba majd a látogatás során a gyűjteménnyel.⁵

A fordításokat a pedagógus kollégákkal ellenőriztük és javítottuk, majd visszajuttattuk a diákoknak és néhány nappal az első tárlatvezetés előtt megtartottuk a tárlatvezetési főpróbákat, két – nyelvek szerint bontott - csoportban. Előbb a projekt-vezető mutatta be, hogyan képzei a tárlatvezetést angolul. Ez mindkét csoport számára azért is fontos volt, hogy láthatták a diákok, mennyit érdemes egy-egy részletnél időzni, illetve a kiállításban való közlekedést is gyakorolhattuk. Utána jöttek a diákok, egymás előtt és egymás között. Ezek természetesen időigényes elfoglaltságot jelentenek, de mindenki egyetértett abban, hogy a siker és az eredményesség érdekében szükség van az ilyen alaposágú felkészülésre.

Ezek a gyakorlások váratlanul is igen intenzívek voltak, hisz eddig igen gyakran a próba során ténylegesen betoppant egy-két külföldi látogató, így a diákok legnagyobb riadalmát kiváltva rögtön belecsöppentek egy élő tárlatvezetésbe.

Elsősorban anyagi és másodsorban szervezési-technikai okokkal magyarázható, hogy csak július és augusztus hónapban, akkor is mindössze pénteki és szombati napokon tudjuk működtetni a diák tárlatvezetést nyújtó szolgáltatást. Fontos ugyanis, hogy az adott időszakban a múzeumot ténylegesen keresse fel külföldi látogató és ennek érdekében további szervezőmunkát is ki kellett fejtenünk. Szerencsére a külföldi vendég ekkor már folyamatosan és nagy számban jelen van a városban és környékén, mindössze azt kell elérnünk, hogy fel is keresse a múzeumot. Ennek előmozdítása érdekében egyrészt megfelelő számú és minőségű tájékoztató anyagot kellett eljuttatnunk azokra a kereskedelmi és magán szálláshelyekre, vendéglátóhelyekre, ahol ez a vendégkör megfordul. Ezen túlmenően célszerűnek láttuk olyan

⁴ Ezek közül az angol nyelvű változat a Magyar Múzeumok Honlapján - http://www.museum.hu/museum/index_en.php?ID=459

⁵ Ez a megfontolásunk egyébként beigazolódt, hisz a vázlatos szöveg egyáltalán nem eredményezett sablonfordításokat és szinte mindenki folyamatosan tudta bővíteni a spontán tárlatvezetés során a leírt és megtanult szöveget. Az is nyilvánvaló, hogy a 16-18 éves diákoktól nem várható el nagyon-nagy mélységű, tudományos igényű, értekezés szerű tárlatvezetés, ami egyébként sem biztos, hogy vonzó lehet minden látogató számára.

külföldieket is bevonni a projectbe, akik Tiszafüreden élnek és gyakran fogadnak ismerősöket, vendégeket. Ez különösen az első évben volt sikeres, hisz a Tiszafüreden élő külföldiek segítségével még inkább javítani tudtuk a vendégek elérhetőségét.

A felkészüléssel és a programok szélesebb körben való hírelésével párhuzamosan a diákokat felkészítettük a munkára. Segítettük őket az alkalmi munkavállalói kiskönyv beszerzésében, munkavédelmi és egyéb felkészítésben részesítettük őket, illetve elkészítettük a munkabeosztást. Összesen 13-14 alkalommal kellett egy-egy szezonban tárlatvezetést tartani és egyszerre két, különböző nyelven beszélő diáknak. Így egy-egy diák általában 3 alkalommal került beosztásra és az időpontokat közösen alakítottuk ki.

Mindez lényegesen több feladatot jelentett a program szervezőinek és nagyon fontos volt a megfelelő kommunikáció kialakítása, amely mindenek előtt elektronikus levelezéssel valósítható meg a leghatékonyabban.

2. 2. A projekt megvalósítása

Ezt követően már mindössze a megvalósítás, a tényleges tárlatvezetés volt hátra. A diákok a nyitvatartási időben álltak rendelkezésre és várták a vendégeket, a múzeum recepció pultjánál. Egy külön helyiség is rendelkezésükre állt, ahol felkészülésre is volt lehetőségük. Fontosnak tartottuk, hogy az elkészített fordítást magnetofonra is felmondják és azt visszahallgatva javíthassanak azon. Ez mellékesen több, hangszalagra rögzített tárlatvezetést is eredményezett, amelyet a későbbiekben is hasznosíthattunk (pl. olyan napokon, amikor nem áll rendelkezésre idegen nyelvet beszélő személy a múzeumban).

A projekt üzemszerű történéseivel kapcsolatosan hetente kapott tájékoztatást e-mail-en minden résztvevő. Érdeemes felidézni a naplószerű üzenetek közül néhány beszámolót, 2007. július-augusztusának tapasztalatairól.

„...a harmadik hét igen sikeres volt. Július 20-án pénteken 24 flamand (németül és angolul beszéltek), szombaton 2 német és 2 flamand (németül és angolul volt vezetés) látogató volt (a magyarokon kívül). Volt tehát alkalom a nyelvgyakorlásra! Szőke Judit és Tompa Reni dolgozhatott, de szombaton már Nyíri Adrienn is gyakorolhatott a magnóval. Nagyon jól hasznosítható a Tiszafüredet bemutató angol nyelvű DVD is: szinte minden csoport megnézi.”

„Július 27-én és 28-án nem volt nagy forgalom. 28-án volt 2 német vendég (Pásztor Viki kalauzolta Őket), Nyíri Adrienn pedig Molnár Zsuzsannának mutatta be angol nyelven a kiállítást. Ez jó gyakorlási lehetőség volt (Molnár Zsuzsa Néni a Füreden élő külföldiek egyik szervezője, programunk segítője, korábban a TIT-nél dolgozott és többek között középfokú angol nyelvvizsgálója van). Csak zárójelben jegyzem meg, hogy július 30-án is volt 30 német vendégünk (hétfőn), de sajnos, nem tudtam közületek elérni senkit...(meg egyébként is, ez "ráadás" lett volna).”

„Augusztus 3-án és 4-én érdekesen alakult a forgalom. 3-án megérkeztek menetrend szerint a tiszafüredi flamandok: 12 felnőtt és 13 gyermek. A gyerekeknek a Füreden élő flandriai hölgy (Cristine) tartott anyanyelvükön vezetését, a felnőtt csoport angolos és németes részre oszlott. A németül beszélőket Pásztor Viki, az angolosokat Domokos Dóri kalauzolta, sikeresen. Volt még két német rendőrtiszt vendégünk is (a városi rendőrkapitányság vendégei): Őket Pásztor Viki kalauzolta, igen sikeresen és ügyesen.”

„Augusztus 10-11: 10-án volt 3 hollandunk: Járdán Niki és Magyar Norbi felváltva kalauzolta Őket végig a kiállításon. A váltakozó forgalmi adatok ellenére sikeresnek minősíthető a project: eddig összesen 103 külföldi vendégünk volt (2006-ban egész évben 78 fő volt). A júliusi adatok is szépek: a múzeumot júliusban kb. 600-an látogatták (egy éve 385 fő volt a júliusi forgalom). Az angol nyelvű DVD-t 67 alkalommal nézték meg: összesen 16 alkalom ebből külföldiek számára történő bemutató volt.”

Az első év tapasztalatai alapján 2008-ban tovább folytattuk a programot. Egyrészt támaszkodtunk a korábban tapasztalatot szerzett diákcsoportra, másrészt újabb tanulókat

vontunk be a munkába. A projekt pénzügyi és szervezeti keretei állandósultak, a tiszafüredi önkormányzat és a Tariczky Alapítvány is vállalni tudta jórészt közel ugyanazon feltételeket, mint az előző évben. Új szolgáltatásként bevezettük a magyar nyelvű tárlatvezetést is, amely azt jelentette, hogy a diákok a hazai vendégeknek is tartottak kalauzolást.

A PR munkát is javítottuk, mivel a projekt kezdetére sikerült saját készítésű, korlátozott példányszámú (400 db), hatoldalal, három (magyar, angol és német) nyelvű színes leporellót elkészítenünk az egész évi programokkal és szolgáltatásokkal. Ezeket eljuttattuk az idegenforgalom szempontjából legfrekvenciáltabb helyekre, illetve elektronikus úton 40 partnerhez, valamint a helyi és a regionális médiához. Ugyanakkor a második évben hátrányosan érintette a projektet, hogy időközben az előző évben beavatott, több nyelven is beszélő flamand család elköltözött Tiszafüredről, így az ő szervezőmunkájukkal nem számolhattunk. Az előző év híradásai nyomán viszont a városban ismertté vált a kezdeményezés, így az idegenforgalomban tevékenykedő partnerek több esetben önállóan is hozzánk irányították vendégeiket.

Mindezek után a 2008-as esztendő INVITE-projektje is sikeresen zárult. A pályázatra immár 13 diák – 5 németes és 8 angolos - jelentkezett, s közülük 11 megkezdte a felkészülést. Végül 9 résztvevő, 5 angolos és 4 németes diák vállalt szolgálatot, az előző évvel azonos feltételek mellett. A résztvevők közül hatan már az előző évben is dolgoztak a projektben, azaz 3 új jelentkező lépett be. Ez az utánpótlás biztosítása, illetve a program kiterjesztése szempontjából is fontos. Ma már elmondhatjuk, hogy 14-16 olyan, 16-20 év közötti középiskolás és főiskolás, egyetemista diák van Tiszafüreden, akikre akár hosszabb távon is számíthatunk hasonló munkában. Egyfajta felnőttképzési programként júliusban és augusztusban, pénteki és szombati napokon ez a 9 diák összesen 14 napon át, 3 nyelven (angol, német és magyar nyelven) a múzeumba látogató külföldiek és hazai csoportok számára kalauzolást végzett. Idegen nyelven 20 alkalommal, magyarul 16 alkalommal került sor a kalauzolásra, melyet összesen 103 külföldi (angol, német, osztrák, holland, flamand, orosz, lengyel) és 115 hazai vendég vett igénybe.

Ez a múzeum-kalauzolás további aktivitásra sarkallta a vendégeket. Adataink szerint azokon a napokon, amikor a diákkalauzolás folyt több mint 40 alkalommal éltek a vendégek a további aktivitás lehetőségével: a kiállításokhoz, illetve Tiszafüred látóvonalához kapcsolódó, angol és magyar nyelvű kisfilmet néztek, összesen közel 500 fő. Az év folyamán közel 150 külföldi vendég kereste fel a múzeum kiállításait. Számukra az időszaki kiállításainkon folyamatosan tudunk angol nyelvű feliratokkal, információkkal szolgálni, illetve angol nyelvű kisfilmmel és három nyelvű, hatoldalal színes leporellóval tájékoztatást adni.

A projekt további fejleménye, hogy a diákok a tiszafüredi Kossuth Lajos Gimnázium „World of Differences” Socrates projektjében is részt vállalhattak 2008. novemberében. Az iskolába látogató külföldi tanárok 2008. november 28-án délelőtt egy tanítási órányi időt öltöttek a Kiss Pál Múzeumban. Három török, három spanyol, két német és egy angol alkotta a csoportot, akiket elkísért a gimnázium két tanára, a projekt itthoni két felelőse. A látogatással lehetőség nyílt arra, hogy a múzeumban folyó, diákok közreműködésével indult programból ízelítőt adjunk. Ennek megfelelően, a kötetlen hangulatú tárlatvezetés elején a múzeumigazgató angol nyelven köszöntötte a vendégeket, majd néhány percben ismertette az épület és az intézmény történetét. Ezt követően három középiskolás diák folytatta a tárlatvezetést. Ők több hasonló vezetést bonyolítottak le a múzeumban az előző két nyár folyamán, így már jártasságot szereztek ebben a tevékenységben. Vadász Angéla a helytörténeti bevezető részt és a tiszafüredi nyerges mesterséget mutatta be angol nyelven. Őt Szőke Judit követte, aki a füredi kerámiáról és a füredi régi bútorokról tartott szintén angol nyelven ismertetést. A kiállításbeli séta a népi textilhímzések megtekintésével és a pásztorművészet emléktárgyainak bemutatásával folytatódott. Itt Tompa Orsolya volt a

tárlatvezető, aki németül tartotta a kalauzolás. Az ő ismertetését a csoport egyik német tagja fordította angolra, így valóban egy többnyelvű kommunikáció bontakozott ki.

A sok kérdés, az igen gyakori interaktív szituáció nyomán az idő gyorsan elrepült. Így a modell- és makettkiállítás sok érdekességére már kevesebb idő maradt, bár a tárlatvezető diákok itt már külön csoportokban magyarázták a látnivalókat a minden iránt rendkívül nyitott érdeklődőknek. Külön élményt jelentett az, hogy a külföldiek minden közreműködőt megtapsoltak, hisz nagy örömmel tapasztalták, hogy a diákok képesek idegen nyelven továbbadni azt a tudást, amit már korábban elsajátítottak.

3. Az INVITE-projekt eddigi tapasztalatai

Minden projekt megvalósítása során fontos lépés a közös értékelés, az eredmények számbavétele és a további tennivalók áttekintése. Erre eddig minden évben, különböző körben sor került. Mindkét alkalommal augusztus végén közös megbeszélésen tekintettük át az eredményeket és arra is gondot fordítottunk, hogy a mindezek a szélesebb nyilvánossághoz is eljussanak (helyi tv csatornák, illetve a Tisza-tó rádiója útján). Legfontosabb megállapításainkat az alábbiakban foglalhatjuk össze.

A program igen sikeres volt, hisz az eddig eltelt két évben kétszer 6 hétben, 29 napon át összesen 36 alkalommal tartottak a diákok a külföldi, illetve 16 alkalommal a magyar vendégek számára tárlatvezetést. Ezeket a tárlatvezetéseket mintegy 220-230 külföldi és közel 130 hazai látogató vette igénybe. Különösen hasznosnak bizonyultak az idegen nyelven tartott kalauzolások, hisz ennek révén a fiatalok igazi kommunikációs környezetben gyakorolhatták, fejleszthették angol vagy német nyelvtudásukat. A kommunikációs tréning lehetősége így Tiszafüredre a diákok számára „házhoz jött”, ráadásul még a múzeumi kiállítással és a gyűjteménnyel is alaposabban megismerkedhettek a tanulók. A városba, a múzeumba látogató külföldiek örömmel fogadták a kezdeményezést: lényegesen hosszabb időt töltenek így a múzeumban, élénkebben érdeklődnek a látottak iránt. A sok interaktív kommunikációs helyzet nem pusztán az idegennyelv tanulást segíti, mivel a hosszas párbeszéd, foglalkozás jellegű találkozások nyomán egymásról, sőt a különböző országok szokásairól, kultúrájáról is információt cserélnek a résztvevők. A külföldiek közül legtöbben Belgiumból és Németországból érkeztek, de osztrák, holland, ír, angol, lengyel és francia, sőt később török és spanyol vendég is volt a látogatók között. Közülük nem egy idegennyelvi tanár volt, így a magyar diákok - képletesen szólva - nem egy esetben igen jó osztályzatot kaptak tőlük. A legtöbb vendég Belgiumból, annak is a flamand nyelvterületéről jött a múzeumba (68 fő). Ők általában három-négy nyelven beszélnek. Ez inspiráló hatással volt a projektben résztvevő magyar diákok számára is.

A program által érintett csaknem 30 napon összesen 1200 látogató érkezett a múzeumba. Ez napi 40 fő látogatót jelent, a szám magasabb, mint az évi vagy a nyári átlagos látogatói létszám. A látogatók általában lényegesen több időt töltöttek ez idő alatt a múzeumban és különféle szolgáltatásokat vettek igénybe. A Tiszafüredről szóló angol nyelvű, diákok által készített 18 perces kisfilmet, a múzeum épületét, illetve az ideiglenes kiállítást bemutató kisfilmeket az adott napokon összesen 70 alkalommal nézték meg. A jelzett napokon a Tariczky Alapítvány és a múzeum kiadványaiból is több fogyott, a múzeum is több bevételhez jutott, mint más napokon.

A diákok és a programban részt vevők a múzeumot más szemszögből, kicsit belülről is megismerhették. Hiányosságként értékeltük, hogy nem volt egyenletes a forgalom és nem volt elegendő a marketing és reklámmunka. Fontos az is, hogy az itt élő külföldieket, az őket ismerő tiszafüredieket és a vendéglátókat is jobban bevonjuk mind a marketing, mind pedig a szervező munkába. Az értékelő foglalkozáson résztvevő külföldiek is elmondták, hogy tájékozódásuk szerint az itteni ismerőseik alig tudtak valamit a városról, ezért nagyon hasznosnak tartják a kezdeményezést.

Tartalmilag nyilvánvalóan sikeresnek ítéhető a program, hisz mind a múzeum, mind a 14-16 diák, mind pedig a felkészítő tanárok, a szervezők és nem utolsósorban a külföldiek is profitáltak a project során. Elkészült 14 fogalmazás és 10 db magnófelvétel. A résztvevőkről és a programról közel 150 db digitális fotó, az értékelésről, a program lebonyolításáról 4 tv riport és 2 rádióinterjú készült. Volt olyan tárlatvezetés, ahol egyszerre 22 ember figyelte a fiatal előadót és többen is voltak olyan szerencsések, akik egy nap több alkalommal is szerepeltek német vagy angol nyelvű tárlatvezetésükkel. Olyan kalauzolás is gyakran előfordult, hogy közel egy órán át tartott a program, hisz a megtanult szövegen túl beszédhelyzetek sora alakult ki (pl. 2007-ben Szűcs Imre fazekas népi iparművész kiállításának az egyik tányér feliratánál a házi áldás vagy az énekek éneke szövegének fordításakor vagy 2008-ban a szatócsbolt berendezésének bemutatásakor). Mindezt jelzi a múzeumi recepció „Village+”⁶ projectjének vendégkönyve, amelyben a 7. és a 33. oldal között 30 db, angol, német, francia, holland és flamand nyelven írott elismerő bejegyzés olvasható.

A projekt legnagyobb jelentőségét abban látjuk, hogy itt középiskolás diákok folytatnak egyfajta felnőttképzést. Abból a helyzetből kiindulva, hogy ők vannak otthon, ők a vendéglátók és a múzeumi kiállítással kapcsolatos ismereteik képezik a közvetítendő ismeretanyagot. Ezért nekik életkorukhoz képest alaposabban fel kell készülniük erre a helyzetre. Ez az ő számukra is előzetes tanulást igényel. Így ők kortársaikhoz, sőt az átlagos tájékozottsággal rendelkező tiszafüredi emberekhez képest is többet tudnak Tiszafüred és környéke néprajzáról és helytörténetéről. Ha ezt a tudást adják tovább, már akkor valami többel jutottak. Ám külön kihívás számukra, hogy az ismereteket idegen nyelven kell továbbadniuk. Ezzel újabb készségekre, jártasságra tesznek szert. A múzeumba látogató külföldi vendégek számára is kellemes meglepetés, hogy valamelyik világnyelven tudnak kapcsolatot teremteni a vendéglátókkal és az is, hogy a felkeresett helyről új ismereteket szerezhetnek. Végül a Kiss Pál Múzeum számára is hasznos ez a kezdeményezés. Új múzeumlátogatókra, értő vendégekre tesz szert, akik ráadásul a fiatal korosztályból, illetve olyan körből kerülnek ki, akik messze vihetik az intézmény és a város jó hírét. Számunkra egyértelmű, hogy a programot jövőben is folytatni kell.

Irodalom:

Education as a Tool for Museums. Final Report on the Socrates Project MUSAEAM – Museum and Adult Education are more. Edited by Jutta Thinesse-Demel, Budapest, 2001., 153 p.

⁶ A „Village+” project egy nemzetközileg szervezett, az Európai Régiók Tanácsa által finanszírozott ökoturisztikai program, amely a Tisza-tó turisztikai régió nemzetközi elismerését célozza meg. A Kiss Pál Múzeum 2007-től vesz részt a projectben, további 150 Tisza-tó környéki szolgáltatóval együtt. További részleteket illetően lásd: <http://www.touringnature.com/TN.pdf>